

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Vinuersim affirmans sententia eiusque fundamenta exploduntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

minatione, sed extrinseca prorsus sibi alterius hominis determinate albi positione: quare sicut ex hac extrinseca determinatione, ut similis ille alteri homini sit, non inferatur, in illo esse determinationem necessariam, ut in ipso tanquam in medio alter homo albus cognoscatur esse infertur, & iudicetur, etiam, ut similis alteri, nec esse, nec cognosci iudicari possit sine illo, quia hæc denominatio similis utrumque album importat: ita, etiam denominatio omnipotentia absolute determinat possibilem in particulari, nec esse, nec concipi sine absoluta possibilitate creaturæ, quam, utpote denominatio extrinseca omnipotentia claudit: quia tamen possibilitas horum in particulari, qua formaliter determinatur ad esse possibilem, extrinseca denominatio, ac non intrinseca omnipotentia est, medium illa cognoscendi omnipotentiam non efficiunt. Quod ipsum de absoluta denominatione scientia Dei de his, de quibus determinat, & in particulari scientia determinat: & est absolute ac dicitur dictum puta: completur enim intrinseca obiecto, & extrinseca scientia veritate, & cognoscibilitate.

14. Dicitis consuetudine venit singularitatis, inconsequenter notanda nostri Herice sententia d. 5. citata cap. 3. §. 2. & 3. asserentis creatura possibilem in omnino absolute ab ipsis omnipotentia ratione continentia realis eminentialis actus illorum tanquam in medio cognosci, secus in eorum divina scientia, & comprehensione reflexe cognita, (quam tamen cap. 4. n. 48. connexionem realiter cum creatis possibilibus defendit) quia in ea non realiter, sed intentionaliter solum possibilia continentur. Cæterum plures ad rationem mediæ referre realem eius cum termino per illud cognoscendo connexionem, quam continentia in illo quæcunque, satis claret ex dictis. Secundo: quia ipse citato c. 3. §. 1. ex præcisa ratione connexionis, & respectus transcendentialis creaturarum ad Deum absque ulla continentia, vera activa, vel intentionali Dei in creaturis docet Deum in ipsis tanquam in medio, vel ex medio seipsum cognoscere: multo ergo melius creaturas in sua earum scientia & comprehensione, quam ipso asserente, illis connexa, & respectiva realiter transcendentia realiter earum est, & vltimus ipsis vere, & realiter intentionaliter continet, tanquam in medio, vel ex medio cognoscet. Tercio: continentia vera realis intentionalis creaturarum in scientia, & comprehensione per additum intentionalis non excluditur à veritate, & realitate continentie earum: neque enim per vocem intentionalis fictitium solum, seu rationis esse dicitur, licet à ratione procedat, sicut scientia, & cognitio ipsa realis eandem creaturarum, cui prorsus identificatur: cum ergo realis, & vera continentia sit: cur id non præstet, quod realis continentia alia activa creaturarum in omnipotentia est respectiva realiter transcendentia vltimus non esset non facile inveniatur.

15. Quarto: quia ideo ait c. 3. num. 17. Deum creatura possibilem in sua omnipotentia cognoscere, quia nequit hanc quidditativè, nedum comprehensione cognoscere, enim de illa iudicare esse potentem producere, quiddam possibile, & repugnans non sit: aut nequit reflexe cognoscere quidditativè, nedum comprehensione, suam scientiam, & comprehensionem possibilem creaturarum, quia de illa iudicare esse clare representantem, & comprehensionem illarum: ergo nequit illam reflexe cognoscere, quia in ipsa cognoscit creatura possibilem: quod vrgenter probatur ex relatione transcendentali, & connexionem scientie divinæ cum creatis per ipsam representationem, quam vltimus ad mittit, nequique incognito termino cognosci. Respondet nu. 26. non posse eos conceptus cognitionis suæ de creaturis cognosci quidditativè, nedum comprehensione, quin simul Deus quidditativè intensionem, & comprehensionem habeat de ipsis cognitionem, illam vero in ipsarum, vel ex ipsarum scientia tanquam medio à Deo non haberi, nec opus esse ut habeatur, sed vel cognitione directa de obiectis, vel aliunde, solutionis doctrinam laudo, & statuebam fuisse certam. 2. à eum, §. sed tamen cum Herice nostri, & communi doctrina non concordat: in qua ex connexionem reali vnius cum alio cognito vnius ad aliud in ipso cognoscendum deducitur.

16. Secundo: si, ut cognoscatur, & iudicetur, scientiam Dei de creaturis esse claram, intuitivam, & com-

prehensivam illarum representationem, ut in se sunt, sufficit aliunde haberi à Deo simul earum quidditativam, & intuitivam cognitionem, & iudicium, quin ad illud ex scientia de ipsis reflexe cognita, tanquam medio determinetur Deus: ergo, ut cognoscatur omnipotentia, ut potentia possibilem, & non repugnantium omnium productrix (quod non cognitis ipsis fieri nequit) satis erit simul, aliunde tamen, quam ex determinatione omnipotentia præcognita, possibilem haberi cognitionem: unde eius ratio pro omnipotentia evanescit. Tercio denique: posita absoluta omnipotentia in connexionem reali cum possibilem, etiam nostro hoc abstractivo modo, nec concipi, neque explicari, nisi in ordine ad possibilia, hisque ignotis nequeat, ac proinde secundum dici, nostroque concipiendi modo relata ad possibilia omnipotentia sit, aut ab illam, sicuti est, intuitibus, ut à possibilem in se absoluta secundum suum esse omnino est, ita ab eis secundum cognitionem sui absoluta prorsus erit: quare, ne simul adhuc, aliunde cognosci possibilia oportebit ad omnipotentiam intuitivè cognoscendam: quod secus in divina de possibilem scientia, & comprehensione realiter transcendentia respectiva, ipsique per Herice connexa dicendum necessario erit.

CERTAMEN IV.

Uniuersam affirmans sententia, eiusque fundamenta exploduntur.

1. R. Eicimus singularem utrumque tuendæ affirmantis sententia modum: hunc à capite, ut aiunt, & uniuersam reitenda eadem sententia est, ne suborturus forte posthac modus alius confutationibus libera nascatur, nostraque aliquando negatiua sententia nuret. Sic igitur illam uniuersam impugno. Primo: quia ut late qu. 5. ostendam, nihil potest Deus in alio tanquam in medio cognoscere: ergo nec possibilia in sua omnipotentia alioque suo attributo, aut prædicato diuino consecuto euidens ut patet omnino est. Antecedens citato loco affirmati monstrabitur, ubi, & illud probandi media suppetent plura, quibus nunc scribendis proinde merito superfedimus. Secundo: quia, si Deus secundum aliquid intrinsecum sui sit medium absolute cognoscendi possibilia, naturale medium ea cognoscendi erit, naturaliterque, ac non libere, determinabitur semel visum intuitivè ad omnium, neque ad aliquorum præ alius cognitionem. Patet: quia, siue titulo connexionis relatiue transcendentis respectus ad ipsa prædicati cuiusvis diuini, siue titulo continentie realis physice vel intentionalis eminentialis possibilem, in prædicato quouis diuino, æque possibilia omnia ab eo attinguntur, ad illudque spectant: neque vnum alio titulo potiori. Atqui beati omnes Deum omniaque prædicata diuina vident, ut de fide est ex illo Ioann. 3. *Videbimus eum sicuti est.* clareque intuentur: ergo æque ex parte obiecti in Deo viso tanquam medio ad videnda omnia naturaliter possibilia determinabuntur: ac proinde (absit miraculum) beati omnes possibilia omnia in Deo, tanquam medio videbunt, neque vnus à pluribus ex possibilem, vel pauciora: consequens vero & absurdum & falsum Theologis omnibus est: ergo & antecedens.

2. Quot quantaque huius argumenti solutioni mouent aduersarij, cum hic, tum de visione creaturarum à Beatis in verbo disparantes: verum nihil eorum effugio argumenti adiutur facit quod non sit argumenti facti terminis ipsis ocellum: etenim recursum ad perfectius lumen, siue naturale intellectus, siue supernaturale luminis gloriæ vnius Beati præ alio præclusus est: siquidem perfectius alterutrum lumen, vel imperfectius, solum conducit ut medium natura e, vel clariori ex specie sua, vel intensiori visione, quam ab aliis imperfectiore lumine alterutro, vel utroque præditis videatur: quare medium siue Deum, & quæ in eo, vel ex eo videnda sunt clariore perfectiusque à perfectiori lumine instructis videri, quam videatur ab instructis imperfectiori. Cæterum, cum æque, nec magis ad aliqua possibilia, quam ad reliqua cognoscenda

Deus intuitus visus medium naturale, & naturaliter determinatum sit, quia aequae, ut dixi, à Deo attinguntur, ad ipsumque spectant, quantumvis magis, minusve perfecte & clare videatur, dummodo clare, & intuitus videatur, à magis, vel minus, imò & minime Beatis, tamen Beatis, aequae, nec magis ad vnum, quam ad reliqua possibilia in ipso cognoscenda determinabit: dummodo vel ad vnum solum videndum in ipso naturaliter determinet, ut in aduersariorum sententia ad aliqua videnda in Deo, tanquam medio determinet, vel minime Beatum; etsi verum sit ad ea, vel clarius, & perfectius, vel minus perfecte, & clare, pro maiori, vel minore claritate, & perfectione visionis Dei medij, magis, vel minus Beatis sit locus.

3. Patet id quidem, siquidem, ut ad vnum possibile in ipso tanquam medio naturali videndum Deus visus, quantumvis minus clare, & remisse, naturaliter determinet Beatum: cum eodem titulo, & ratione proflus intellectus, adhuc formaliter, aequae primo naturaliter iuxta aduersariorum sententiam determinet ad illud, & ad reliqua, non est vnde naturaliter ad reliqua non determinet cognoscenda, & ad vnum, vel reliquorum tantum cognitionem in ipso habendam; vel ex ipso deducendam, naturaliter coarctetur, & teneatur. Ratione hac preoccupauimus effugium aliud: quod nimirum à perfectius intentione Deum videndum magis intimius, profundiusque (ut sic loquar) Deum medium penetrari: ex maiori vero, & perfectiori medij penetratione plures veritates naturaliter deduci certum experientia quotidiana est: quare mirum non esse, si Beati Deum intensius, perfectiusque videntes, plura in ipso possibilia naturaliter, quam remissius, imperfectiusque ipsum intuentes Beati alij cognoscant. Preoccupauimus, inquam, solutionem hanc terminis illis *aequae primo*: si enim aequae primo Deus quocunque velis titulo ratione si bi intrinseca formaliter possibilia omnia attingit, eaque omnia ad ipsum aequae primo, neque vnum ratione alterius, medietate altero, utcumque clare, & ut est in se, semel absoluteque visus, aequae eam primo, ut naturale medium ad omnia cognoscenda naturaliter, vel ad nullum in se, tanquam medio cognoscendum determinabit: quoniam sit ex parte motionis intentionalis, & determinationis naturalis Dei visus ad aliqua prae reliquis cognoscenda ratio vlla, vel apparens.

4. Inde euanesce exemplum adductum, atque ex eo infracta pro solutione instantia, etenim, quod frequenter experimento didicimus est, plures ex remotioribus, longiusque à medio distantibus veritates ab his, qui, vel maiori ingenij acuminis, & profunditate pollent, magisque proinde, & viuidius, atque (ut modus cognitionis abstractivae nostrae patitur) clarius medium penetrant, in illo, vel ex illo ita penetrato deduci, quia clarior, viuidioreque huius penetratio veritatum immediate in illo, vel ex illo cognoscendarum cognitionibus faciunt claritatem maiorem, quam habeant earundem ex minus clare viuide cogniti media cognitione, quae adeo imperfecta propterea esse potest, ut mens illa ad vltiores veritates deducendas progredi nequeat: ut possit, si prima illa clarius viuidioreque cognoscatur, ex quo nihil pro cognitione vnius veritatis, vel plurium ex immediatis medio prae aliis immediatis, & aequae proximis (vbi possibilia omnia Deo sunt, ut diximus) deduci contra nos, & pro solutione data proxime, nemo non videat: maxime, cum Dei medij ad possibilia cognoscenda cognitio, visio ipsius intuitiva sit, ut ita lege Beatis omnibus visu venit: id quod clarius ex iam dicendis patet.

5. Certa sane proxime dicta, & explorato certa sunt. Negare tamen non possumus (quod experimento etiam quotidiano didicimus) ex viuidiore clariore, profundioreque per abstractivas nostras cognitiones medij penetratione, plures etiam & immediatas, & proximas medio veritates deduci, quam ex obscuriore, minusque viuida, & profunda penetratione ipsius: quin, ex perfectiori, & profundiori terminorum propositionis vnius penetratione abique medio vilo eius veritatem dignosci, posseque, imò de facto elici assensum veritati in ea inclusa, quae est minus perfecta & profunda, sed quasi extrema, & perfectoria eorundem terminorum cognitione, nec dignoscatur: neque assensus ipse elici possit certum mihi est: & ex quo plura esse in Philosophia ac Theologia prima, nec per

aliud & per se principia probabiliter perspectum iametsi habeo, praeterquam ex lectione profundius noster Valquez, Etenim in huius praefatis ad suos discipulos notationibus nullo medio illas saepe probare, cum recens Theologiae auditor videretur, sine fulcro illum, ac puro arbitratu suo discurrere saepe, atque opinari censebam: postea vero notata illa meditatio, & terminorum propositionum, quas in eis statuere, rursus legens, reperi propositiones illas doctoris profunditate, & penetratione terminorum ex ipsis, quos explicuit, terminis notas probabilissimas fuisse, atque si eorum subiuncta à Valquez explicatio attente legatur, cuius non inepto homini verolissimum apparebit, quin plerumque aliunde ex mediis aliis suaderi earum veritas possit: id pro lectione tanti Doctoris obseruari.

6. Verum, etsi ita haec in abstractivis mediis cognitionibus perfectioribus, etiam quoad immediatas ipsas veritates, habeant, quia cum omnibus nobis immediata medij connexio, nec de se, ac in se per illas nobis appareat, sed per species alienas, vel aliunde, vnde scilicet, connexio cum aliquibus cognosci potest, saltem facilius, secus cum alias: at vero medium in se videnti, & intuitu aequae immediate veritates omnes attingens, & continens, neque connexio eius cum aliqua veritate, quam cum immediatis reliquis magis, clariusque appareat, quare neque illud ad has prae illis in seipso cognoscendas naturaliter, huc, qua medium, & determinatum naturale mentem intentionaliter mouere, & determinare. Dixi proxime, & saepe, medium intuitus visum, qua naturale determinatum, & medium naturaliter ad vnam veritatem immediatam prae aliis, imò quia ad omnes mouere non posse: ac proinde neque Deum, ut medium determinate naturaliter mouere Beati ipsam, ut in se est, videnti intellectum posse ad vnum possibile cognoscendum, quin ad cognoscenda in ipso possibilia omnia naturaliter moueat, ac determinet, si miraculum ex Dei puro arbitrio abis: vnde occurrit euasione alteri, quod nimirum ex Dei voluntate magis Beato plura possibilia in Deo medio, minus vero pauciora monstrantur: id enim non miraculose modo, & ultra medij exigentiam naturalem, sed violente, & contra ipsius exigentiam fieret: iniurisque, & conaturalius esset, si ex sola Dei voluntate, ac non ex determinatione Dei medij, plura possibilia beatorum, minusque beato pauciora ostenderetur: si enim naturali motioni, & virtuti determinativae medij standum sit, Deique velit, non ostendi in Deo medio Beatis omnibus omnia, naturaliter ac sine violentia eius virtuti determinativae illata, est omnino impossibile: id quod solum argumentum nostrum contendit, & ut absurdum aduersarij iudicantur.

CERTAMEN V.

Ex fundamentorum euerfione affirmantis impugnatio postrema.

1. Vltima affirmantis sententia vniuersum impugnatio, & negatiua nostrae probatio fundamentorum illius euerfio est: & sane, quae à ratione sunt obiter discimus: nam quae respectum realem transcendentalem Dei ad creaturas quouis titulo, siue omnipotentiae, siue scientiae, etiam comprehensivae vel Dei, vel possibilibus discimus certam. 2. & quoad comprehensionem attinet, cui insitit maxime pro affirmante sententia Abbis constat ex dictis in simili quæst. 1. certam. 2. num. 2. & 3. Deum se perfectissime comprehendere, quin vllam in se, tanquam in medio, creaturam cognoscat, & quamquam nec Dei potentia, cuiusvis obiecti comprehensio, & scientia cognosci à nobis absque suis terminis possit, non probat suis, vel terminis, vel obiectis essentia sua connexas esse ratione respectus realis transcendentis earum ad illa: sed solum ex imperfecto nostro modo cognoscendi, relata, connexasque illis esse secundum dici, quod secus euenit absolutas eas, ut in se sunt, intuitibus, quomodo se Deus videt, ut constat ex certam. 2. num. 12. atque ex pluries 1. & 2. quæ dictis